



Hebrejska Tora

— osnovica Biblije

Izborni predmet uz Biblija SZ ECTS 3



Zakon – Tora - Pouka

1) U Petoknjižju

U Povijesnim knjigama

2) U Mudrosnim spisima

Kod Proroka



Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 10:15, ECTS 3
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ

Zakon u Petoknjižju



Ove riječi (Izl 20,1)
→ Tora (Pnz 4,44)
Jednina, ne množina

Savez na Sinaju (Izl 24)

- Mojsije govori (3) :
- Sve riječi Jahvine
 - Zajednica prihvaća (3):
- Izvršavat ćemo (3)
- Mojsije piše (4)
 - Bogoslužje: žrtve (5 usp. 3,18)
 - Mojsije čita (7)
- Knjigu Saveza
 - Zajednica 2. put
- Izvršavati, slušati: stav srca (7)



- *Krv saveza* (8)
- Za njihovu pouku (12)

Božji Zakon

- ❑ U noći Izlaska (Izl 12,49):
propis o Pashi
- Jedan *Zakon* za domaćega
i za stranca
- Beskvasni kruhovi (13,9):
- Da ti *Jahvin Zakon* uvijek bude na ustima
 - ❑ Mana s neba (Izl 14,6)
- Kušnja: hoće li živjeti po mojem *Zakonu*
 - ❑ na kamenim pločama (Izl 24,12)
- Bog: *Zakon* i Zapovijed koje sam napisao



Zakon u Zakonu

- ❑ Lev 1-7: *Zakon* za pojedine žrtve
- ❑ Lev: pojedinačni propisi
- ❑ Br: pojedinačni propisi
- **Autoritet *Zakona***
(Br 15,16 usp. Izl 12,49):
- ***Jedan Zakon (tora) i jedno pravo (mišpat) za vas i za stranca***
 - ❑ Isti Zakon: žrtve (Br 15,29)



Ponovljeni zakon

- ❑ Pred Obećanom zemljom (Pnz 1,5), Preko Jordana, Moab:
 - Mojsije tumači *Zakon*
 - ❑ Jedinствен Zakon (4,8):
 - Nijedan narod nema
 - ❑ Zakon o kralju (17,18.19)
 - Kralju prijepis *Zakona* (18)
 - Neka čita cijeli život da bi vršio (19)
 - ❑ Propisi koje će Jošua ispuniti (27,3.8)
 - Prepiši (3), ureži u kamen (8)
-





Hebrejska Tora – osnovica Biblije
četvrtkom u 10:15, ECTS 3
amdg.ffrz.hr > nastava > FFRZ



Zakon u Povijesnim knjigama

Jošua čita Zakon (Jš 8,30–35) 1

- Knjiga Mojsijeva zakona (Jš 8,31, usp. **1,8**)
- Što Jošua čini u **8,32.34**?
 - Prepisuje (32 “ispiši” Pnz 27,8)
 - Čita (34)
- u Obećanoj zemlji! (Jš 8,30.33)?
 - Brdo Ebal (usp. Pnz 27,4)
- Bogoslužje – u Jš **8,30.33b**:
 - Primjena: žrtvenik
(30 – Izl 20,24s; Pnz 27,5),
 - Primjena: blagoslov (Jš 8,33b – Br 6,22-26)



Jošua čita zakon (Jš 8,30–35) 2

- *liturgijski pristup* tekstu:

- žrtve (Jš 8,31
usp. Pnz 27,6),
- red slušatelja (Jš 8,33)

- *Zakon stvara zajednicu (v33.35):*

- “sav Izrael” (33.35) – struktura?

- **Odgovorni, narod, žene i djeca, stranci (!)**

- Što se čita (34s)?

- *sve je važno – kanonski pristup*



Jošua oporuka

- **Poziv narodu (23,6):**
- **Držite Zakon, čuvajte i vršite sve napisano**
 - **Poziv na slobodnu odluku 24,15:**
- **“izaberite kome ćete služiti!”**
- **Sklopljen Savez**
- **Jošua zapisao u Knjigu Zakona Božjega (24,26)**



Doba kraljevstva

- ❑ Bogoslužje u Davidovo vrijeme (1 Ljet 16,40):
- Žrtve – redovito; jutro i večer prema *Zakonu*
- יהוה zapovjedio Izraelu
 - ❑ Davidova oporuka Salomonu (2 Ljet 22,12):
- Gospodin ti dao pamet da čuvaš *Zakon*
 - ❑ Roboam, sin Salomonov (2 Ljet 12,1):
- Napustio *Zakon*, sav Izrael s njim
 - ❑ Jehu – nova dinastija (2 Kr 10,31):
- nije slijedio *Jahvin Zakon*
- Ostaje “Jeroboamov grijeh”



Dobri kraljevi na Jugu

- ❑ Jošafatovo “mobilno učilište” (2 Ljet 17,9):
- Poučavaju po kraljevstvu s Knjigom *Zakona*
 - ❑ Ezekija (2 Ljet 31):
- Daje prilog za bogoslužje prema *Zakonu* (3)
- Darovi za svećenike i levite za održavanje *Zakona* (4)
 - ❑ Jošija (2 Ljet 34s):
- Hilkija pronašao Knjigu *Zakona Jahvina* (34,14)
- Jošija činio dobra djela prema *Zakonu* (35,26)



Pronalazak svete knjige (2 Ljet 34)

- 622. pr. Kr., kralj Jošija
i בַּת יְהוָה (Dom Gospodnji)
2 Ljet 34,8:
 - “popravljaju” (usp. 2 Kr 22,5)
- Što s “Knjigom Zakona”
34,14s?
 - tj. “Saveza” (34,30)
- *Pronađena*
(usp. 2 Kr 22,8.13; 23,2)

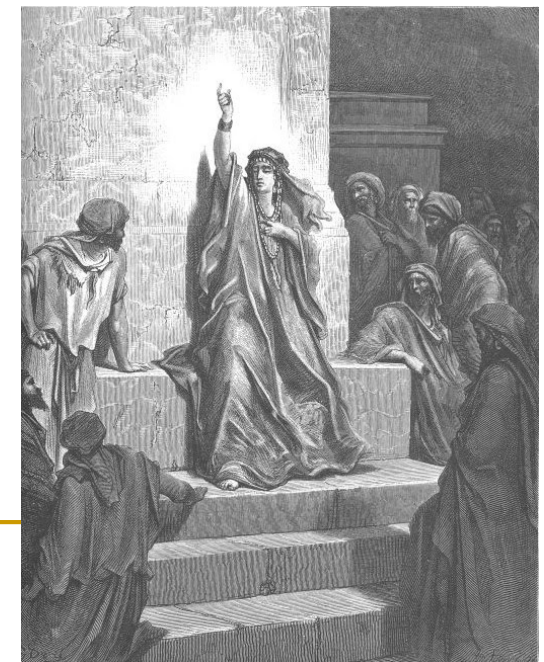


Proročica Hulda

- Kralj traži Božji savjet (2 Ljet 34,21)
- Najviše izaslanstvo (20)
- Dobivaju odgovor (23-28)
- “ovako govori יהוה” (23.24.26) + “riječ je Gospodnja” (27)
- “Proročica” (נביאה *nebî'â* 22)



HERSCHE
Legato Solyano clades imminente propinquam
Iuda Vates lugubris, Huldah canit.
Ne auti, ut Patres istius ante Ieruzim serrent.
Idem hinc legem vana docere Deo.
*Die Hulda Propheetin, Verurtheilt, Besondere
und ihre Könige bei der Zertrümmung Jeruzims.
Die Könige für ewig nicht nur in Sagen über
die weite Rath und Araf verzeichnen Lese und Les.*



U službi Božje riječi

- **Božji pogled ide dublje:**
 - **Kad je kralj slušao (2 Ljet 34,27)**
 - **Omekšalo mu se srce**
 - **Ponizio se**
 - **Plakao je**
 - **Ne samo razderao haljine (19)**
 - **“uslišio sam te” (27) – i Bog sluša**
 - **Božji sud gradu, *šalom* za kralja**



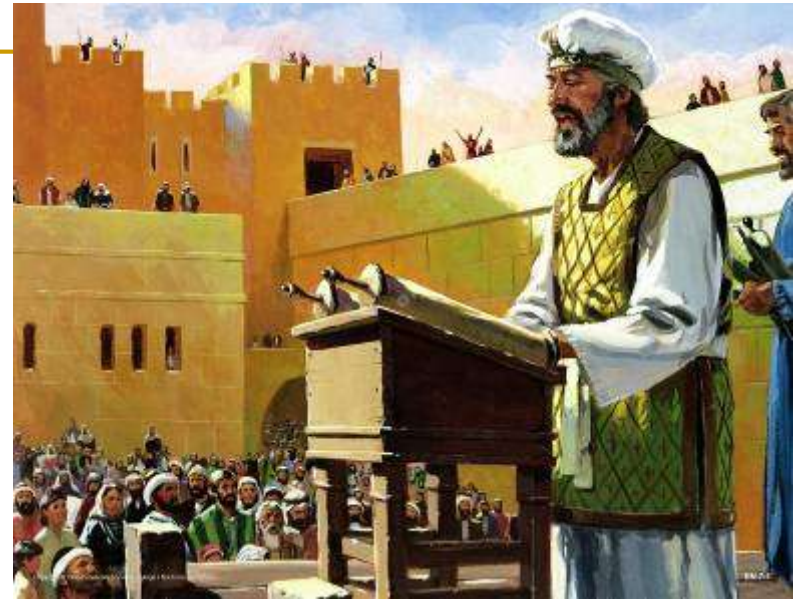
Plodovi

- 1. Kralj čita cijeloj zajednici (2 Ljet 34,30 usp. 2 Kr 23,2)
- “Knjigu Saveza”
- 2. obnova Saveza (2 Ljet 34,31s)
 - kralj i sav narod (2 Kr 23,3)
- 3. svi u Izraelu služe Gospodinu (2 Ljet 34,33)
- Juda, Izrael, Jeruzalem slave (35,18)
- Pasha – *kakva?* (2 Ljet 35,18)
 - Tako prvi put od Samuela (2 Ljet 35,18)
 - Usp. 2 Kr 23,22: od Sudaca



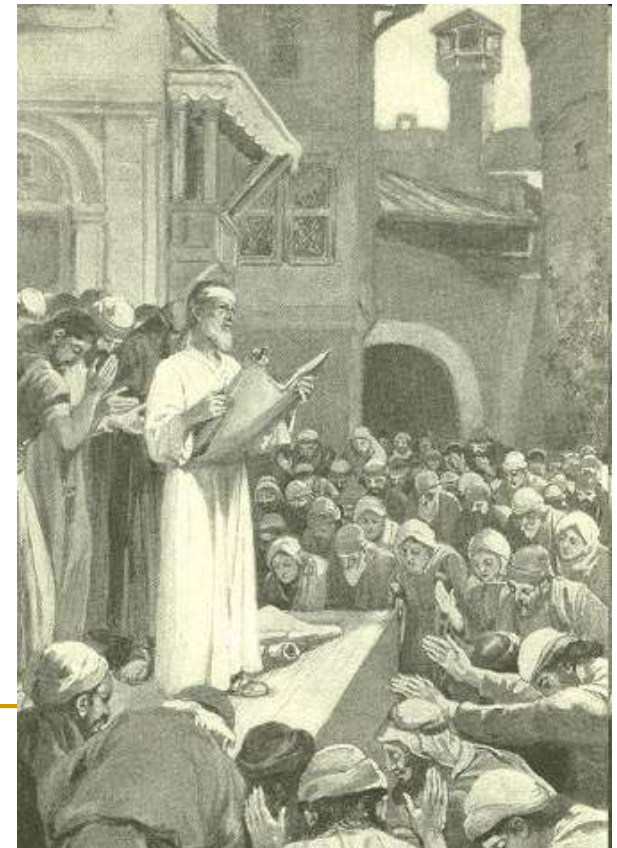
Velika obnova

- Ezra – svećenik i pismoznamac (7,10)
- Svim srcem nastojao proniknuti, vršiti i poučavati *Zakon Jahvin*
 - Kraljev Zakon
 - Velika pokornička molitva levita u Neh 9
- Čitali iz *Knjige Zakona, Jahve Boga svojega* (3)
 - Ispovijedaju grijehe, klanjaju se



Proglas Zakona (Neh 8)

- Glavni subjekt כל העם *kol ha' am*
11x (Neh 8,1.3.5[3x].6.9[2x].11.12.13)
- Sav narod – 8,1: kao jedan
čovjek (KS), jednodušno (Š.)
- קהל *qāhāl* zbor (KS),
skupština (Š.) 8,2.17
 - → Crkva
 - Što traže u 8,1:
- Toru – od Boga za Izrael



Metoda

- Uvodni “obred” (8,5s):
- **Ezra otvara knjigu (8,5) – zajednica?**
- **ustaje**
 - Ezra u v6a (usp. Ezr 7,27):
- **blagoslov (v6a)**
 - Zajednica u v6b?
- **2x “Amen!”**,
podignutih ruku
- **Klanjanje**



- **Čitanje v7-9**
– Tko? Kako?
- **Leviti (v7.9)**
- **Objašnjavanje (v7)**
- **Po odlomcima,**
tumačenje (v8)
- **poučavanje (v9)**